

Djelotvorno znanje, medicinska etika i država

Slobodan Lang

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sukobe među ljudima rješavamo jedni sa drugima. To je odgovornost i provjera svakog čovjeka, cijele zajednice i svih ljudi. U sukobima među ljudima postoje tri strane – počinitelj, žrtva i autoritet.

Ovih dana pred hrvatskom javnosti dogodilo se više događaja kojima je zajedničko, da su sukobi ljudi u našoj zemlji i vremenu, edukativni primjeri socijalne medicine i pokazatelji važnosti djelotvornog korištenja znanja

General Ivan Korade je završio život ubijajući ljude – druge i sebe. On je dio pretvaranja hrvatskog naroda u hrvatsku vojsku, vojnika u časnika, časnika u generala, branitelja u pobjednika, u invalida, u bolesnika, u socijalno izdvojenog, u nesretnog čovjeka, u pacijenta koji treba pomoć, uz nestručnost medicine, neodgovornost zdravstva, nesposobnost policije i konačno socijalni zločin.

Napadnuti hrvatski narod branio je i dom i državu. Za to je trebalo stotine tisuća branitelja povezati u jednu hrvatsku vojsku, od vojnika (ja sam strijelac) do generala. Hrvatska se branila i ostvarila jedinu (osim SSSR-a) uspješnu obranu u Evropi u dvadesetom stoljeću.

Velika, nepregledna cijena je plaćena u životu, invalidnosti, patnji i razaranju. Među vodeće probleme spada i mentalno zdravlje i socijalna uključenost. 1700 branitelja je ubijeno vlastitom rukom jer nisu mogli ostvariti mir u sebi i mjesto u društvu, države koju su obranili. General Korade je kroz četrnaest godina kao pojedinac, kao svjetionik vlastitom patnjom i ponašanjem upozoravao i pozivao, znanje, politiku i čovječnost da se snažnije suoče sa ovim pitanjima. Nije uspio. Konačno je pribjegao nasilju.

Pa i u zadnjim trenucima, nije se pokušalo s njime komunicirati. Da je Predsjednik Tuđman živ i da sam mu ja savjetnik, opisao bih mu stanje, predložio da se pokuša kontaktirati i mirnim putem prekinuti stradanje, a oni bi rukom napisao «Poduzmite mjere. T.» Znam da bi pokušali, vjerujem da bi uspjeli i da se još moglo spasiti život mladog policajca.

Konačno je bio pogreb. Mediji skandala i mržnje su nas branitelje, pokušali uplašiti i ocrniti i tako postići da ne odemo na pogreb. Nisu i nikad neće uspjati!

Još na groblju, odmah poslije pogreba 8. travnja, 2008 u 17.20 dao sam izjavu za Index.hr (<http://www.index.hr/vijesti/clanak/video-hrvatski-general-odali-pocast-brutalom-ubojici-ivanu-koradi/381904.aspx>). Nalazi se na kraju video snimke poslije 4.31 minute). Pozvao sam odgovorne da poduzmu potrebne mjere i zaustave stradanja u budućnosti; rekao da Branitelji nemaju zašto biti poniženi jer su ponijeli teret kad je trebalo; da svakom tko stradava treba pružiti pomoć i da je dio ljudskog dostojanstva doći na mjesto stradanja te da tko god se boji doći na mjesto stradanja, taj ne voli dovoljno ni Hrvatsku ni ljude.

Na samom grobu, molio sam: «Generale zajedno smo bili i u Dubrovniku i u Kninu – hvala ti! Nisam ti pomogao kad je trebalo – oprost!» Bili smo i na grobovima žrtava i poslije toga sa obitelji.

Istinska pravda nerazdvojno je izmiješana i obuhvaća sve oblike dobrote. Hebrejska riječ za to je Rehamim. Upravo sud ne ukida već obratno, obavezuje vlast i cijelu zajednicu na dobrotu.

Na pogrebu sam učinio što sam znao i mogao. Moje dugo praktično iskustvo ukazuje da je prilikom stradanja prva obaveza, otići na mjesto stradanja, nastojati ga ublažiti i zaustaviti, pomoći žrtvama, upoznati javnost sa istinom i potaći vlast na pravdu i dobrotu. Nijedno od toga nije lako, traži vjeru, volju, akciju, znanje, ljubav, a uključuje i nerazumijevanje i osudu od drugih (pa i bliskih i dobrih ljudi).

Pozivam predstavnike u Saboru, odgovorne u Vladi, branitelje, posebno liječnike i konačno Medicinski fakultet i Hrvatski liječnički zbor da konačno prepoznaju da se u Hrvatskoj odvija epidemija stradanja, potrebu pravde i dobrote, cjelovitim programom zdravlja, socijalne pomoći i čovječnosti za tisuće socijalno, mentalno i duhovno ranjenih branitelja Hrvatske i programom mentalnog zdravlja za cijelu Hrvatsku.

Na Medicinskom fakultetu traju sukobi među ne samo vrijednim, već i vodećim znanstvenicima i profesorima. Pokušava se progoniti i osuditi vodeće profesore, Anu i Matka Marušić. Ne želim iznositi optužbe, jer ih znate a mene je stid da živim u takvom vremenu. Umjesto toga i ovdje pozivam na pravdu i dobrotu. Tek nakon II Svjetskog rata se konačno spoznalo da rat nije sukob vojski već razaranje samog života. Nakon tog rata se prvi puta provodilo suđenje za zločine a potom usvajalo ljudska prava, donijelo propise Crvenog Križa i prepoznalo rad 'Pravednika među narodima'.

Rat devedesetih je prvi rat u Evropi u kojem nije bila važna samo pobjeda, niti je postojala samo odgovornost za zločine, već je postojao i izazov i odgovornost za dobro.

Hrvatski predsjednik u vrijeme obrane Hrvatske, imenovao je četiri profesora Medicinskog fakulteta u

Zagrebu, Andriju Hebranga za zdravstvo, Matu Granića za prognane i izbjegle, Ivicu Kostovića za nestale i stradale i Slobodana Langa za humanitarno djelovanje. Nikada prije nije politika tako cjelovito sagledala i oslonila se na rad i rukovođenje liječnika i profesora.

Istovremeno Matko i Ana Marušić su osnovali Croatian Medical Journal i učinili ga najuspješnijim hrvatskim medicinskim časopisom ikada. Ovaj časopis je više doprinio istini i Hrvatskoj nego itko drugi.

Da je Medicinski fakultet u Zagrebu potakao ove ljude da zajedno izrade cjeloviti humanitarni i zdravstveni prikaz i pristup ratu i objave ga cjelom svijetu – danas bi bilo mnogo manje stradanja u mnogim zemljama svijeta, Hrvatskoj se ne bi sudilo već bi stekla ugled i poštovanje, a već bi godinama bila članica Europske Unije zahvaljujući svom doprinosu dobroti i znanju.

To su istinske teme i odgovornost Medicinskog Fakulteta.

Konačno odigrava se i slučaj Pukanić. Uz pitanja cijelom društvu postavljaju se i teška pitanja zdravstvu i medicinskoj etici. Da Hrvatska ima savjet za medicinsku etiku, on bi reagirao, ali je njega zbog «neposlušnosti» na zatvorenoj sjednici i bez obrazloženja smijenila Hrvatska vlada pred dvije godine. Od tijela koje je prihvatilo da zamjeni tako smijenjeni savjet ne može se ni očekivati da reagira, a vjerojatno je i bolje tako.

Na kraju Gospodine Predsjedniče Vlade, Dr Ivo Sanader – u vrijeme stvaranja Hrvatske države bio sam savjetnik Predsjednika Republike, za humanitarna pitanja – za dobrotu. Gospodine Predsjedniče nije dovoljno upravljati, to je Republika. Državu treba braniti, stvarati i organizirati. Dio toga je i Rehamim, pravda i dobrota.

Prof dr. sc. Slobodan Lang

Savjetnik za humanitarna pitanja
Predsjednika Republike Hrvatske
od 1994. do 2000. godine.

U Zagrebu, 13. travnja, 2008. godine.